

Rozhovor v relácii Naše potraviny na TA3

Datum 23.9.2026
Subjekt Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora
Region Slowakei
Kategorie Lebensmittelindustrie, Landwirtschaft, Umwelt

Jesenné práce na našich poliach sú v plnom prúde. Poľnohospodári zberajú kukuricu, sóju či slnečnicu a zároveň pripravujú pôdu na založenie budúcoročnej úrody. Práve aktuálny jesenný zber však čoraz výraznejšie ukazuje dôsledky extrémneho sucha. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora spustila monitoring jesenných prác. Z informácií k 23. septembru vyplýva, že kukurica na zrno je pozbieraná na 12%, slnečnica na 21%, cukrová repa na 9%, zemiaky a sója zhodne na 26%. Najviac máme pozbieranú kukuricu na siláž, a to na 69%.

- 1. SPPK spustila jesenný monitoring plodín - to znamená, že zistujete, v akom stave sú jesenné práce na poliach, aké plodiny sa zbierajú a pri akej kvalite a množstve. Ako aktuálne vyzerá zber jesenných plodín na našich poliach? Čoho máme a koľko pozbieraného?**

Áno, monitoring jesenných prác sme spustili, ale je v začiatkoch vzhľadom na ešte len ukončenú žatvu v predchádzajúcich týždňoch a vzhľadom na pozornosť, ktorú naše regióny venovali mapovaniu škôd vplyvom sucha. Isté je, že zber plodín jesenného zberu sa už začal v prvom rade až príliš skorým zberom kukurice na siláž, pričom mnohé porasty boli pôvodne určené na výrobu kukuričného zrna, ale vzhľadom na nízky podiel zrna a zvyšujúci sa obsah sušiny boli nevyhnutne využité na výrobu kukuričnej siláže ako jedného z hlavných komponentov celoročne vyrovnanej krmnej dávky dojnic a celoročne vyrovnanej dodávky mlieka. Spolu so zberom kukurice na siláž prebiehal výsev repky olejnej, ktorý bol riskantný, nakoľko počas optimálneho termínu na výsev repky vládlo na Slovensku extrémne sucho a teda bolo riziko, že osivo nevzíde. Odkladom výsevu v možno lepších vlhových podmienkach sa zvyšovalo a zvyšuje riziko oneskoreného vývoja porastov repky. Prebieha zber sóje, slnečnice a príprava pôdy pod pšenice a jačmene. Zároveň sa začala cukrovarnícka kampaň.

- 2. Už týždne dozadu ste hovorili, že problémom pri suchu sú najmä jesenné plodiny. Potvrdzujú to naši poľnohospodári?**

Áno, doterajší monitoring škôd suchom na plodinách jesenného zberu potvrdzuje výpadok produkcie týchto plodín. V tomto období preto prebieha aktualizácia, teda postupné upresňovanie dôsledkov tohtoročného extrémneho sucha. Je veľmi dobré, že vláda a rezortné ministerstvo vyčlenili prostriedky na odškodnenie sektorov najviac postihnutých tohtoročným extrémnym suchom a na mimoriadnu podporu poľnohospodárov v súvislosti s rastom cien hnojív a energií.

- 3. Ktorá plodina sklamala a je niektorá aj taká, ktorá zatiaľ príjemne prekvapila?**

Pravdupovediac nesklamala ani jedna plodina, skôr nás plodiny počas žatvy prekvapili ako sa svojou odolnosťou a vplyvom aj starostlivosti hospodárov. Dokázali sa vysporiadať aj s niekoľkomesačným výpadkom vody. Vďaka za to. Výpadky sme, vychádzajúc z naozaj extrémneho sucha, očakávali omnoho horšie v porovnaní s realitou a to aj vzhľadom na už druhý rok sa opakujúce extrémne sucho a chýbajúcu 1/3 celoročnej vlahy (približne 200 mm). Lepšie sa so suchom vysporiadali oziminy (jačmeň, pšenica, repka), horšie to bolo pri jarných obilninách. Výpadok úrody pri obilninách je

v rozmedzí od 9 do 24 % v závislosti od plodiny.

4. V akom stave je cukrová repa? Jej zber sa začal už pred viac ako týždňom... a je to práve plodina, ktorú v čase klimatických zmien len ťažko pestovať bez závlah.

Počasie v tomto roku opäť potvrdilo, že dostupnosť vody pre repu je kľúčová. Vzhľadom na nedostatok zrážok a veľa slnečných dní v prvej polovici leta mala repa až nevídanú cukornatosť, miestami až 20%, pričom štandardne v tom čase býva okolo 15%, čo bolo pozitívne. Po druhej vlne horúčav však množstvo repy zhodilo listy, bulvy zmäkli a boli ako guma. Spracovanie takejto repy bude náročné. Tohtoročná repná kampaň tak bude o to viac zdôrazňovať význam vody pre repu ako špeciálnu plodinu a súčasť špeciálnej rastlinnej výroby a nutnosť revitalizácie závlahových sústav na Slovensku, keďže dnes nie každé pole repy je pod závlahou. V realite sa zavlažuje menej než 1000 ha plôch, na ktorých sa táto plodina pestuje.

5. Zberom jesenných plodín sa práce na poliach nekončia. Poľnohospodári súbežne s tým aj zakladajú budúcoročnú úrodu. Ako teda vyzerajú podmienky na poliach po zbere a pri zakladaní novej úrody?

Ako sme už uviedli, podmienky po zbere plodín (august - september) neboli dobré pre zakladanie a ďalší vývoj porastov, najbližšie týždne naznačia prvé predpoklady tvorby budúcoročnej úrody. Do "vzorca" však vstupuje obrovské množstvo faktorov, predovšetkým vplyv počasia a škodcov, teda podmienok, ktoré je takmer nemožné predvídať.

6. Vnímate náznaky alebo máte konkrétne informácie, že poľnohospodári - konfrontovaní realitou tohtoročného sucha - budú na budúcu sezónu produkovať plodiny v inom režime, pri iných plodinách? Väčšia spolupráca napr. so šľachtiteľmi, s vedou, výskumom?

Poľnohospodári po celé generácie veľmi starostlivo reagujú v rámci svojich možností na meniace sa podmienky hospodárenia a teda samozrejme spolupracujú so šľachtiteľmi a do osevných postupov zaradzujú plodiny schopné vysporiadať sa s určitým tlakom škodlivých činiteľov vrátane nedostatočných zrážok, resp. nevhodne rozložených zrážok, teda dažďa.

7. Nie je samozrejmosťou, aby poľnohospodári v náročných časoch vypestovali dostatok a aj kvalitnú produkciu. Ako sa majú prispôbovať meniacej sa klíme? Resp. ako sa prispôbujú a čo im odporúča SPPK do novej sezóny?

Samotní poľnohospodári sa problému s nedostatkom vody, resp. nerovnomerným rozložením zrážok prispôbujú aj nasledovnými krokmi: šľachtenie a správny výber druhov a odrôd plodín odolných voči týmto vplyvom, striedanie plodín (rôzne nároky na vodu, živiny, prekorenenie pôdy, zabránenie množeniu identických chorôb, škodcov, burín), pestovanie širokého sortimentu plodín. Naše klasické poľnohospodárske podniky s diverzifikovanou rastlinnou a živočíšnou výrobou bežne pestujú 10 a viac (nezriedka aj 20) druhov plodín, čo je dôležité pre rôzne nároky na vodu, živiny, prekorenenie pôdy, zabránenie množeniu identických chorôb, škodcov, burín a teda aj pre rozloženie/elimináciu rizík spojených s výkyvmi klimatických, poveternostných podmienok, nadbytkom, či nedostatkom vody a škodlivých činiteľov.

Rovnako pestujú viacročné krmoviny, medziplodiny a aplikujú hospodárske hnojivá pre podporu tvorby pôdneho edafónu (mikroorganizmy, drobné živočíchy a korene rastlín) a humusu ako základu úrodnosti pôdy a zároveň na zachytávanie vody v pôde (humus dokáže zadržať vodu v objeme až 20-násobku svojej vlastnej hmotnosti). Základom je stabilná a vybilancovaná rastlinná a živočíšna výroba. Dôležité je aj pôdoochranné obrábanie pôdy (minimalizačné technológie, protierozné

opatrenia s cieľom zabráňovať stratám vody a pôdy vplyvom vody, vetra), snaha o presné poľnohospodárstvo, výsadba ochranných pásov, vetrolamov a agrolesníckych systémov, nakoľko znižujú výpar vody z pôdy a zadržiavajú zrážkovú vodu, sledovanie prognóz vývoja počasia. Ako jedna z možností na riešenie nedostatku vody v pôde v jarňých mesiacoch sa javí čiastočná zmena osevného postupu, pestovanie väčšieho podielu ozimím a menej jarňých plodín.

Je potrebné, aby poľnohospodári disponovali funkčnými zavlažovacími systémami, ale potrebné je aj zadržiavať vodu v krajine a to najmä vzhľadom na čoraz nerovnomernejšie rozloženie zrážok v priebehu kalendárneho roka.

Sme presvedčení, že v tejto súvislosti by pomohlo zaradenie vodozadržných opatrení do podporovaných opatrení/operácií v rámci priamych platieb, neprojektových podpôr alebo pokrytím z iných zdrojov v tomto programovom období a rovnako v pripravovanom programovom období 2028 – 2034 niektorou z uvedených foriem.

<https://www.sppk.sk/clanok/6031>